

endnu. At det i forrige Tider var saaledes, er ikke saa forunderligt, da man forstørstedelen anvendte Slaver til Agerbruget, og saaledes vanhelligede sin Gjerning ved de Folk, man brugte til at udføre den. En saa dybt indgroet Fordom er vanskelig og langsom at beseire; thi et tykt Mørke kan kun adspredes af et saameget stærkere Lys. Under saadanne Forhold vilde Landbrugerne gaae for vidt, om de uafsladeligen med Bitterhed beklagede sig over at være uden Anseelse i Samfundet. Jeg maa gjentage: „at Enhver er Skaber af sin egen Lykke.“ Først da naar Størstedelen af Landbrugerne have opnaaet en høi Grad af almindelig Dannelse, naar flere af dem, ved at træde op som Forfattere eller paa anden Maade kunne godtgjøre, at de have tilegnet sig den, først da trænger Lyset frem af sig selv, og da ville de ikke savne fortjent Anerkjendelse.

Nogle Bemærkninger om Danmarks Hesteavl.

Vel er Danmarks Kornavl en af Landets vigtigste Indtægtskilder; men ikke mindre er jo Dvægs som Hesteopdrættet en sand Kilde til stadig Indtægt for Folket og Staten. Hvor mangfoldige og store ere ikke de Drifter af samme, der Aar for Aar udføres til Udlandet, medens de Tilbageblivende ikke blot frembyde det skønneste Syn paa Danmarks græsrige Sletter,

men tillige ere til saa stor Betsignelse for Landmanden som for Kjøbstadbeboeren, der begge trænge til Nærings- Arbeids- og Befordringsmidler! Som imidlertid i alle Henseender Culturen gjør sin Magt, sit Fortrin gældende, saaledes viser den ogsaa sin store, gavnlige Indflydelse, naar den leder Landmanden til den rette, fornuftige Behandling saavel af hans Jord som af hans Dyr. Det er jo med Hensyn til de sidste saa kjendeligt, hvor forædlede de enkelte Racer ere blevne ved Culturens Hjælp, men i ingen Henseende ere vistnok større og mere forbausende Resultater opnaaede, end naar man sammenligner den tunge Plovhest med den fyrige Bæddeløber. Dog opnaaes sifferligten disse ligesaa skjønne som gavnlige Resultater alene ved den fortsatte planmæssige og controllerede Forædling; og saameget mere er denne nødvendig, som det enkelte Tillægsdyrs Feil til stor Skade for Bruger som Sælger nedarves fra Slægt til Slægt. Hvor vigtigt det imidlertid med Hensyn til Hesten er at have gode, feilfrie Dyr af denne Klasse, vil vistnok være indlysende for Enhver, der selv har daglig Brug for dem, og for Den, som har lagt Mærke til de store Kobbler af disse, der aarlig til forskjellige Tider søges og udfores til Udlandet; thi lad det end være Tilfældet, at enkelte mindre gode Dyr gaae med i Kobblet, Den, som er noiere kjendt med Sagen, vil vistnok indrømme, at det har sine store Banstseligheder med at affætte saadanne mod virkelig gode Dyr, som let finde deres Kjøber. At der i Udlandet findes sikkre og gode Markedspladser for den danske forædlede Hest, derom vidne jo de fra Hjerting til England i Ar

affendte enkelte Dyr, og derpaa at henlede Landmænds Opmærksomhed er Diemedet af disse Linier, en Følge af nogle Aars Erfaring i saa Henseende.

Allerede i flere Aar var det forekommet Anmelderen og en Broder, som var udgaaet fra Thaers Institut i Møgelin og siden ansat som Professor i Landøconomien ved tvende forskjellige af den franske Regering i det sydlige Frankrig oprettede Instituter for Landvæsens-Elever, at den danske Hest, som af Udlandingen stedsse er bleven søgt med Begjærlighed, ikke blot maatte kunne affættes med stor Fordeel til Udlandet, men med saameget større, naar den directe henførtes og affattes paa Udlandets Markedsplads, uden at gaae igjennem Mellemandleres Hænder, hvorved Fordelen naturligviis maa fordeles i mindre Portioner paa de enkelte Leverandører paa de forskjellige Steder. At anstille Forsøg i saa Henseende blev Diemedet for vor fælleds Bestræbelse, og et fleeraarigt Resultat har godtgjort, at der ved et saadant Foretagende kan opnaaes et godt og sikkert Udbytte, naar Hesten, som leveres, nemlig er, som den bør og kan være. Eftersom min Broder i flere Aar havde været bosat i Eggen mellem Lyon og Valence i Departement de la Drôme og saaledes havde nøiere Kundskab til hine Egne, valgtes just disse til Markedsplads. Vel syntes det noget affrækkende at indlade sig paa et slikt Foretagende, just fordi Afstanden var saa stor, og Flere, som vi søgte at gjøre deelagtige i et Foretagende, der udkrævede endeel Pengemidler, men kun betragtede Sagen fra dette Synspunct som altfor uovelig, undløde ikke at fraraade samme,

men nøie kjendte med Localiteterne og øvrige Forholde, lagde vi med et godt Haab Haand paa Bærket og Haabet er ikke blevet skuffet. Hovedsagen var at ud- søge og opkjøbe ikke blot gode, men ogsaa af Kjøberne yndede Heste, og som en i saa Henseende meget brug- bar Mand, benyttedes en af mine Sognebeboere, der er særdeles kyndig i dette Fag og som med Dygtighed har skilt sig fra sit Hverv mod en ham tilstaaet Præ- mie for hver Hest i det indkjøbte Kobbel. Ikke mindre vigtig var det jo at have gode Førere eller Trækkere til samme; men disse, som nødvendig maatte være To, fandtes ogsaa blandt Thyboerne, og de have viist sig velskiftede til denne Gjerning, hvor ukjendte de end vare med Beien, Mynten og Sproget saavel i Tydsk- land som Frankrig; men mærkeligt nok have de, især aldeles ukjendte med det Franske, dog med stor Fethed tilegnet sig samme.*) Og saaledes er paa de forskjel- ligste Tider af Aarene 1846 og 47 saavel i December, Februar som Juni Maaned afgaaet Hestekobler til de fornævnte Egne, 12, 14, 16 i Antal, herfra Egnen, indkjøbte oppe ved Nordsøen, men med Held transpor- terede til det sydligste Frankrig og selv ved Middels- havets Kyster, i Marseille, afhændede med Fordeel. Selve Transport-Tiden udgjorde 2 til 3 Maaneder,

*) Begge have siden gjort de forløbne Aars Feldttog med, særdeles yndede af Foresatte og Kammerater; den Enes hæ- berlig kjæmpet ved Bau, Slesvig og i Sundevit, hvor han den 29de Mai 1848 mistede sin høire Arm, men er siden ansat som Weibetjent her i Thy; den Anden avanceret til Underofficier og fremdeles med i Kampen for Fædrelandet.

men vel at mærke, Hestene blive stedse smalle de første fjorten Dage, men siden tiltage de stadig i Hulb og blive, naar de isøvrigt ere raske underveis — som oftest lide de endeel af Krop — endogsaa Dag for Dag, ved tilbørligt Foder og Røgt, federe end ved Afgangen. At Foretagendet var fordeelagtigt vil være tilstrækkeligt indlysende deraf, at det fortsattes i tvende Aar og fremdeles vilde være blevet fortsat, saafremt de i Frankrig og siden i Tydskland saavel som i Fædrelandet udbrudte Krigsuroligheder ikke havde gjort Transporten altfor usikker; thi Veirouten gik over Hamborg til Strasborg og de sidste Gange over Forbach, en Grændsestad i det nordlige Frankrig, videre imod Syd; men saaledes blev det da nødvendigt ikke just at opgive, men at standse for en Tid med Udsørselen. Hvad der imidlertid er det noksom gødtgjorte Hovedresultat er, at den danske Hest er særdeles søgt, velstiftet til Transport og let affættelig i Ulandet, selv i de fjernere Egne af samme, men vel at mærke med større eller mindre Fordeel, eftersom der er anvendt Flid paa Opdrættet. Thi det er just ikke den i Almindelighed stærktbyggede, kraftfuldeste Hest, der er meest søgt, skjøndt saadanne vel ogsaa ere udforte og affatte, men for det meste kun til Bjergegnernes Beboere efter deres udtryffelige Forlangende; derimod var det især elegante, letlobende Dyr, som begjæredes, og som tilligemed smukke Former forenede Smidighed i Kroppen. Saadanne betales i Forhold til Indkjøbsprisen langt høiere end de meget stærktbyggede Heste, hvorpaa Thyboen gjerne sætter høiest Priis, men ved hvilke det lette Løb ofte savnes. At den danske Hest

ved passende anvendte Forædlingsmidler er særdeles skiftet til at opnaae de udpegede Fuldkommenheder, er dog udenfor al Tvivl, thi ikke Faa af den Bestaffenhed ere leverede til Syden baade som Luxus-, Cavallerie-, Gensd'arme- og Diligence-Hest, til hvilket sidste Slags der i Frankrig gjerne gjøres langt større Fordringer end her tillands. — Det er ogsaa glædeligt, at der i Danmark nu og da er skeet meget i det Diemed at forædle Hesteracen, men kunde der ikke skee mere? Det er vist, at der er sørget for, at Forædlingen kan finde Sted, og den skeer vel ogsaa paa flere Steder med det enkelte Affom, men bliver den fortsat? Er det enkelte gode Dyr ikke strax tilfals, naar det bliver godt betalt, og var det ikke godt, om det paasaes, at hvor ædle Hingste kunne afbenyttes mod en saare ringe Betaling for Bedækning og saaledes et forædlet Affom saare let erholdes, dette da ogsaa bevaredes paa Stedet for at vedligeholde samme gode Race? Visst ingen byrdefuld Forpligtelse, ikke at maatte bortfælgge for en Tid idetmindste de enkelte gode Stamdyr, men derved vilde tillige aabnes en stadig Indtægtskilde for Eieren, og det enkelte udmærkede Stamdyrs forbudne Salg, selv for en usædvanlig høi Priis, dog i Tiden langt opveies ved det stadige gode Affom. Den Omhu, hvilken baade Regjeringens Foranstaltninger og private Foreninger i de senere Aar have anvendt paa at bevare og forædle de forskjellige Huusdyrracer i Landet, ere vistnok for en Deel begrundede i Frygten for at see dem forringede lidt efter lidt, saafremt der ikke blev truffen de fornødne Forholdsregler i saa Henseende.

Med det af os Brødre gjorte Forsøg have vi især den sidste Gang erfaret, hvor vanskeligt det var at finde forædlede Dyr i større Antal end enkeltviis paa flere Miles Udstrækning, saa at det ikke var muligt, som paatænkt, at udføre større Kobbler for derved at formindste Omkostningerne, thi een Fører kan gjerne trække med 10 a 12 Stkr. Ja, saa ringe var endogsaa i det sidste Aar deres Antal paa Nors og i Thy, at det var paatænkt og tildeels indledet at samle Kobler fra Mecklenborg og Sachsen, for i Tydskland at lade dem støde til det herfra Hjemmet udførte Kobbel; men de dermed forbundne større Vanskeligheder afholdt os fra at udføre Sagen. De sidste Aar have imidlertid medført gode Forandringer i den Henseende, thi kongelige Hingster have været opstaldede i de nævnte Egne, saa at et bedre, forædlet Afkom mere og mere udbreder sig; det er saaledes at haabe, at hvad Udlandet især anseer Danmark for — som Fødeland for gode, herlige Heste, det vil mere og mere gjælde om det i sin fulde Udstrækning. Anmelderen slutter med det Ønske, at det maa være en Gjenstand for vore Landbosforeningers og Landmændsmødernes fulde Dpmærksomhed, at have et stadigt Die med det forædlede Hesteopdræt, saa at det saavel controlleres af Regjeringen som af private Selskaber.

Skjoldborg pr. Thisted den 26de Juni 1850.

Schlottfeldt.